

Les xarxes de "Lo Banyut"

El Nadal de 1997 va sortir el primer número, el zero, de la revista *Lo Banyut*. Al principi era una revista feta per una colla d'amics d'Organyà residents majoritàriament a Barcelona. Però ben aviat s'hi van anar sumant col·laboradors del mateix Organyà, d'Alinyà, de Cabó, de Fígols, de Coll de Nargó, d'Oliana i de Peramola, amb la qual cosa la publicació abraçà aquesta zona del sud de l'Alt Urgell que coneixem amb el nom de Trespunts Avall. Més endavant, s'hi van afegir també col·laboradors de la Seu, d'altres indrets de la comarca i fins i tot de territoris veïns (Solsonès, Andorra, Pallars...), motiu pel qual actualment l'àrea de distribució de *Lo Banyut* ja abasta tota la comarca i es projecta cap a d'altres indrets propers del Pirineu.

A partir de la implantació i consolidació de la revista es creà l'Associació Cultural Trespunts Avall (ACTA), la qual, a més de canalitzar els ajuts dels socis i protectors de la publicació, és la responsable d'editar-la i de marcar-ne els objectius; objectius que parteixen de la voluntat de donar difusió a totes aquelles realitats culturals i socials que es relacionen amb el nostre territori, alhora que se n'impulsa la dinamització i la promoció. Creiem que el coneixement del que ens és propi és fonamental per estimular la nostra autoestima, la qual és un sentiment bàsic per a la subsistència de la nostra identitat.

A grans trets podríem dir que els nostres esforços van principalment adreçats envers la consolidació de la nostra cultura, el respecte pel nostre entorn natural i a mantenir la il·lusió que sigui possible viure al Pirineu malgrat les seues condicions adverses (aïllament, manca de serveis, desocupació, despoblació...). Aquesta voluntat la resumeix el lema de la nostra publicació, que diu

Josep Guàrdia
i Rocamora
De l'equip de redacció
de "Lo Banyut"

Revista pirinenca de resistència. Es tracta d'una resistència en favor de la nostra identitat i en contra de tot el que la pugui desvirtuar. És una resistència tenaç, però sempre pacífica i dialogant, i amb voluntat de servei al país.

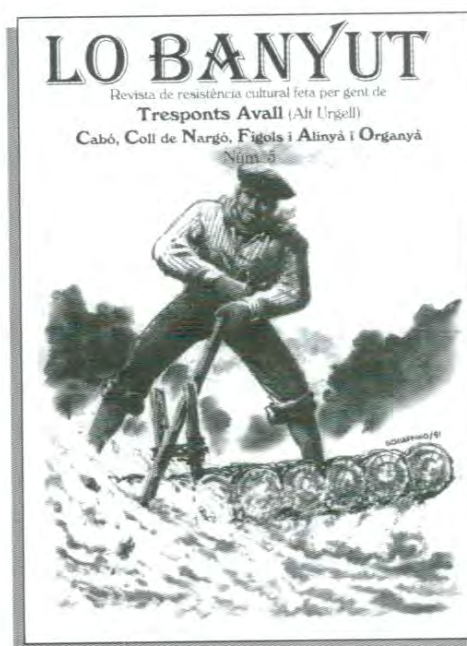
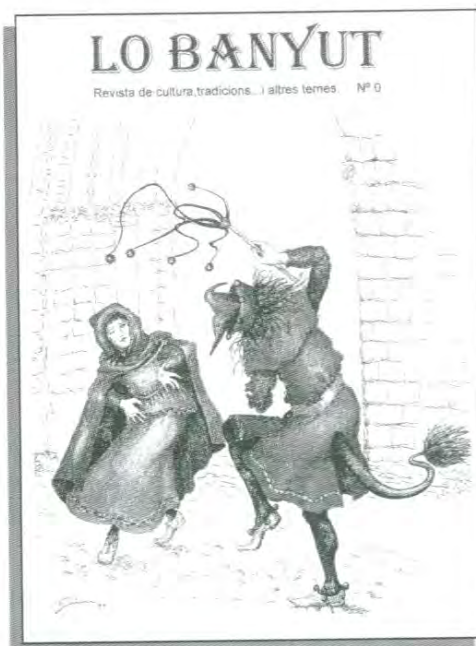
La nostra història

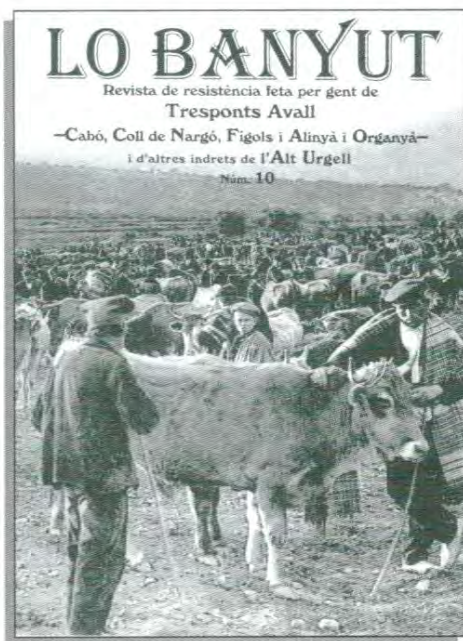
La riquesa cultural dels nostres petits però diversos indrets ha fet que des del primer dia ens hàgim trobat amb un nodrit grup de col·laboradors disposats a parlar-nos dels temes més variats i engrescadors. Així, en els 21 números publicats fins ara, hi podem trobar, dins de la secció *Retalls*, una cinquantena d'articles que parlen d'episodis de la nostra història molt sovint inèdits, com són, per esmentar-ne una petita mostra, diferents episodis sobre el bandolerisme a l'Alt Urgell (des del barroc fins a les primeries del segle XX) elaborats per Josep Espunyes; l'incendi de Sant Víctor de Fígols en el transcurs de la primera guerra carlina, o bé els bombardejos d'Organyà durant la Guerra Civil, tots dos escrits per Amadeu Rocamora. També han col·laborat, entre d'altres, en aquest per a nosaltres destacat apartat dedicat a la historiografia local i comarcal: Celestí Vilella, Ignasi Farreres, Marcel Ribera, Mateu Torrent i Rafael Battestini.

Els oficis antics

A l'apartat *Oficis* hi hem enquadrat els treballs que parlen d'activitats professionals que avui, o bé ja han desaparegut, o bé han sofert canvis pregons en la seua tècnica. Així, el malaguanyat Emili Solà va fer referència als raiers de Coll de Nargó en diferents capítols dels nostres primers números. En aquesta localitat l'activitat raiera constituí una part fonamental de la seua economia i actualment hi té la seu l'Associació dels Raiers de la Ribera del Segre, que en reivindica la memòria amb les baixades que fan els darrers anys el mes d'agost.

Un altre dels principals contribuïdors d'aquest apartat ha estat sens dubte Celestí Vilella. Gràcies al *Tino*, a les pàgines de *Lo Banyut* hem pogut recordar com treballaven els tractants de bestiar, porcaters, pa-

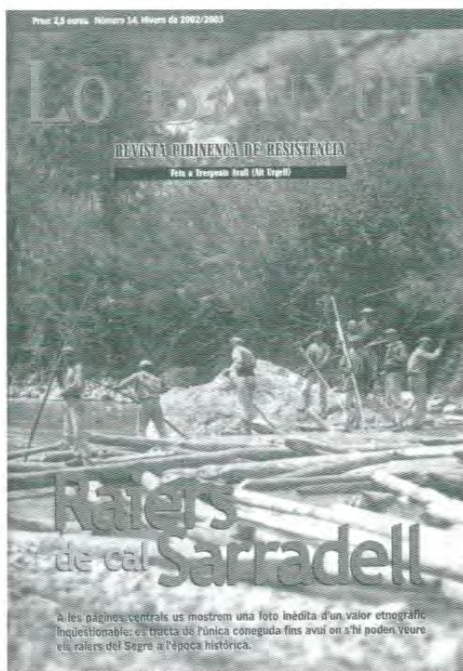
raigüers, boigaires, pellaires, esmolets, bugaderes, traginers o sanadors. No menys meritòries han estat les contribucions de Mateu Torrent (*Del manescal al veterinari, La transformació agropecuària de l'Alt Urgell...*), de Marcel Ribera (*Fabricació d'espelmes i fusters d'Ogern*) o de Joan Tarrés (*Cistellers i pegaires de la vall d'Alinyà*).

Opinions i notícies

Els articles d'opinió (*Opinions i sensacions*) han anat comptant amb un nombre creixent de col·laboradors, entre els quals es troben Maria del Pla, Indíbil, Yolanda Giménez, Joan Obiols, Jesús Babià, Foc a Segre, Violant Vilana, Jordi Dalmau i Rosalia Guàrdia d'Ares. Cadascú des de la seua òptica personal, han tramès al

lector el seu parer sobre les matèries més diverses, que van des de reflexions procedents de l'esfera íntima fins a opinions sobre temes que tenen una forta transcendència social o que són generats per l'actualitat política.

La secció que juntament amb les anteriors ha omplert més pàgines ha estat la de les notícies d'actualitat. Atès que la nostra periodicitat quadrimestral no ens permet sovint fer referència a esdeveniments recents, aquesta secció l'hem titulada *Penúltimes notícies*. Les nostres fonts d'informació provenen de les notes de premsa del Consell Comarcal, de les confeïdes per altres entitats que ens les fan arribar així com les que ens aporten els nostres col·laboradors habituals i ocasionals.

La natura i el paisatge

Josep Ramon i Jordi Puy, a les seues *Passejades* ens han explicat com arribar a diferents paratges, sovint massa poc coneguts, de les nostres valls (la vall de Tost, el riu de Rialb, Valldarques...).

Hem tingut la sort de poder comptar amb diferents col·laboradors que ens han apropat a la realitat del nostre entorn natural. Així, Pere-Miquel Parés, signant normalment amb d'altres coautors, ha publicat treballs sobre inventaris de papallones, anellaments de moixons, rèptils i amfibis, o la reintroducció de rapinyaires. Per la seua part, l'ADAU (Amics dels Dinosaures de l'Alt Urgell) i el seu president, Josep Pe-

ralba, ens han donat a conèixer, mitjançant diferents notícies i articles divulgatius, l'extraordinari jaciment de dinosaures del municipi de Coll de Nargó, un dels més importants del món pel que fa a restes d'ous i niuades.

Manel Garrabou, que disposa d'un excel·lent telescopi al Cap del Roc de Nargó, ens ha introduït en l'apassionant món de l'astronomia en quatre capítols (*Cinc cèntims d'astronomia*). Guillem Martín ens aporta detallades dades d'*El temps que hem tingut* recollides a la seua estació juntament amb la descripció dels fenòmens meteorològics més característics de cada estació. Aquesta darrera temàtica també ha estat tractada recentment per Josep M. Gasca, membre de l'Associació Catalana d'Observadors Meteorològics en l'article *El microclima de Coll de Nargó*, on descriu els fenòmens meteorològics més destacats i característics de Coll de Nargó i inclou les denominacions locals (vent d'amunt, vent quaresmer, vent de Morella, l'espunyola, l'emperadora...).

Els fogons, l'art i la literatura

En els seus escrits sobre la nostra cuina (*La vianda*), Pilar Betriu ha sabut conjuminar la divulgació de les receptes tradicionals amb els productes de cada estació i les diferents celebracions com a guies fonamentals, amb informacions sobre les principals característiques dietètiques de cada plat.

Lo Gaiter del Segre ha estat el col·laborador més habitual a l'espai que dediquem a la crítica literària, musical i sobre arts plàstiques que, seguint la nostra línia, acostumem a dedicar a autors i temes relacionats amb el Pirineu. També Rosa Tomàs, Joan Graell, Manel Riu i Philippe Lavaill es troben entre els que han fet aportacions a aquestes seccions que anomenem *Llegir i oir i Art*.

Xàldigues d'humor i altres temes

Amb la recança d'haver deixat d'esmentar més d'un col·laborador i algun tema, puix que, per lògiques raons d'espai, l'actual sumari de les gairebé mil pàgines publicades no pot ser del tot exhaustiu, acabarem aquesta ressenya indicant breument altres temes no mencionats més amunt, com poden ser biografies de personatges relacionats amb la nostra terra (com les de Cebrià Baraut, Esteve Albert o del vell raier Climenç Pujol), entrevistes (per Mònica Cobos, Marcel Fité...), informació jurídica (Antoni Graell), esports (Lluís Espar), rondalles i relats (Felip Vendrell, Valentí Fernández, Marta Repullo...), promoció de la salut en persones i animals (Carme Clotet, Antoni Prats, Mateu Torrent...), humor (Simi, Celestí Vilella, Emili Solà...) o bé la secció *Per rumiar* amb els problemes d'escacs (Cisco Espar) i el nostre jeroglífic trespontí (F. Camprubí).

Pensem que també caldria destacar la incorporació, a partir del número 17, del suplement *Les Faldades*, en què s'han publicat fins avui *Els orígens alturgellencs d'un economista famós: Francis Ysidro Edgeworth* i una monografia sobre les Homilies d'Or-

ganyà, editada amb motiu del 800 aniversari d'aquesta joia primerenca de les nostres lletres, on, a més a més d'una desena d'articles d'autors rellevants, en unes notes al marge personatges públics (començant pel bisbe d'Urgell i el president de la Generalitat) i destacats intel·lectuals ens explicaven quan havien descobert les Homilies i què representaven per a ells aquests documents.

Actualment *Lo Banyut* es distribueix a les llibreries i quioscs de diferents localitats de l'Alt Urgell (la Seu, Organyà, Coll de Nargó i Oliana), a Andorra (llibreria La Puça), a Esterri d'Àneu (gràcies al contacte establert en aquesta trobada a partir d'ara *Lo Banyut* es trobarà a l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu), Tremp (llibreria Central), Solsona (llibreries Pellicer) i Barcelona (llibreria Quera).

Lo Banyut és obert a totes les persones i entitats que puguin aportar informació i opinions dins de l'esmentada línia de la nostra revista, basada en l'amor i el servei al país.